

Coronavirus - er det force majeure?

Force majeure defineres normalt som en udefrakommende og uventet begivenhed, som ikke kan afværges, og som gør at en aftalepart ikke kan opfylde sine kontraktuelle forpligtelser. Spørgsmålet er om coronavirus er force majeure – og hvad det betyder for verdenstransporten?

Hvad betyder coronavirussen for transporten?

Siden virussen opstod i den kinesiske Hubei-provins i december 2019 har den udviklet sig til en pandemi. WHO og IMO har den 13. februar 2020 udgivet en fælleserklæring, hvori de har opfordret medlemslandene til at respektere kravene til [free pratique] for skibe i henhold til International Health Regulations (IHR 2005, artikel 28).

Antallet af containersejladser ud af Kina er faldet med 46% i perioden 19. januar til 19. februar på grund af virussen, og containerrederierne har bl.a. indført nødafgifter på de resterende afgangene.

I et juridisk perspektiv er virussen interessant, da det introducerer et spørgsmål om, hvorvidt det kan anses som en force majeure omstændighed i kontraktforhold.

Hvad skal der til for at gøre force majeure gældende?

Kontrakter indeholder undertiden klausuler, der specifikt beskriver under hvilke omstændigheder, der foreligger force majeure, samt oplister eksempler på sådanne force majeure begivenheder.

I de tilfælde, hvor kontrakten indeholder en force majeure klausul, og der f.eks. tages højde for sygdomme, epidemier mv., er der en større chance for, at force majeure kan gøres gældende i relation til den indvirkning, som coronavirussen har haft og evt. vil have på aftaleforholdet.

Selvom aftalen mellem parterne ikke regulerer forholdet angående force majeure, betyder dette imidlertid ikke, at force majeure ikke kan påberåbes. Det skyldes, at der i nogle lande findes et generelt princip om force majeure. Det er imidlertid værd at være opmærksom på, at en sådan generel doktrin ikke findes i alle jurisdiktioner. Derfor er det i disse tilfælde centralt, at der er taget stilling til force majeure som en ansvarsfrihedsgrund i ens aftale. Hvis force majeure ikke er reguleret i aftalen, kan lovvalg derfor spille en central rolle for, om force majeure omstændigheder kan gøres gældende.

Hvad er force majeure?

Selvom force majeure begrebet kan være forskelligt fra land til land, har force majeure begrebet i mange lande til fælles, at der skal være tale om en udefrakommende og uforudsigelig omstændighed, der gør, at en part ikke kan opfylde sine forpligtelser i aftalen. Som typiske eksempler på tilfælde, hvor force majeure navnlig vil være relevant kan nævnes udbrud af krig, oprør, brand og uroligheder mv. En force majeure omstændighed indebærer, at en kontraktpart kan være ansvarsfri til trods for, at de forpligtelser man har påtaget sig i aftalen ikke opfyldes. Det er imidlertid en forudsætning for ansvarsfrihed, at omstændigheden ikke kunne forudses på tidspunktet, hvor aftalen blev indgået.

Force majeure i dansk ret

I dansk ret er den generelle opfattelse, at force majeure kan påberåbes som en ansvarsfrihedsgrund – også selvom en klausul herom ikke direkte fremgår af aftalegrundlaget. Det forudsætter, at force majeure ikke aktivt er fravalgt i aftalen mellem parterne.

Såfremt coronavirussen skal kunne karakterises som en force majeure omstændighed, skal den kunne anses som ekstraordinær, og opfyldelse af kontrakten skal ligeledes være umulig som følge af den ekstraordinære omstændighed.

Derfor bliver det centralt, om det er coronavirussen, der er skyld i, at den pågældende ydelse ikke kan leveres. Den part, der påberåber sig force majeure skal kunne bevise, at det har været umuligt at opfylde kontrakten som følge af virussen. Det er altså ikke nok, at levering af varer f.eks. er blevet mere omkostningstungt eller mere tidskrævende. Det kan i denne sammenhæng være nødvendigt eksempelvis at kunne dokumentere medarbejderrapporter angående sygdom og tiltag i relation til at mindske virussens indflydelse.

Desuden har vedkommende der påberåber sig force majeure en underretningspligt. Vedkommende, der påberåber sig force majeure har pligt til at underrette sin aftalepart om, at man ikke kan præstere den aftalte ydelse pga. force majeure. Denne underretningspligt kan følge specifikt af aftalen, men følger også af den almindelige loyalitets- og oplysningspligt som aftaleparter er underlagt i dansk ret.

NJORD Law Firms bemærkninger

Som følge af udbruddet af coronavirus bør de berørte virksomheder gennemgå deres kontrakter for at fastslå deres rettigheder og forpligtelser i forbindelse med epidemier. I nogle kontrakter er det en betingelse, for at man kan støtte ret på en force majeure begivenhed, at man inden en aftalt frist underretter en kontraktpart om, at man ikke kan opfylde kontrakten pga. force majeure. Det er derfor vigtigt, at man overholder sådanne frister, da de ofte er relativt korte (f.eks. 7 og 14 dage)

Afslutningsvist bør man iagttage - og kunne dokumentere - de nødvendige foranstaltninger, der er blevet foretaget for at mindske den indflydelse, som virusudbruddet har forårsaget.v

ULLA FABRICIUS
ADVOKAT (H), PARTNER

(+45) 77 40 10 12
UF@NJORDLAW.COM